

Čís. 4471.

Nebyla-li obec v Čechách odběratelkou mouky, nýbrž byly-li jí prodejny, obecní aprovisační komise pak byla pouze orgánem administrativním, nelze se domáhati na obci zaplacení kupní ceny z dodávek, třeba aprovisační komise neprávem zasahovala do stránky obchodní. K závazku obce bylo by třeba usnesení obecního zastupitelstva; nestačí, že dosavadní předseda bývalého aprovisačního výboru byl pouze požádán starostou a některými členy bývalého aprovisačního výboru, by agendu dále vedl.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 679/24.)

Žalobu, domáhající se na obci K. úplaty za dodanou aprovisační mouku, procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Výtky, které dovolatelka činí napadenému rozsudku s hlediska čis. 4 Šu 503 c. ř. s. jsou odůvodněny. Žalobce tvrdí, že byl s obcí v obchodním spojení, dodává jí na jeho základě aprovisační žitnou a pšeničnou mouku, jakož i otruby v pytlech, a že za dodávky mu žalovaná obec zůstala dlužna zažalovaný peníz. Právním podkladem žaloby jest tudíž smlouva kupní, jejíž jsoucnost jest žalobci dokázati. Žalovaná vůči tomu namítá, že není pasivně k žalobě oprávněna. Jde tedy o rozřešení otázky pasivní oprávněnosti ku sporu, kterou soud první stolice shledal odůvodněnou, kdežto odvolací soud vyslovil náhled opačný. Dle zjištění nižších soudů je nesporno, že žalovaná pohledávka pochází z dodávek mouky jednotlivým pekařům v K., jež se staly po 1. říjnu 1921, tedy v době, kdy vládním nařízením republiky Československé ze dne 30. června 1921 čis. 224 a vládním nařízením ze dne 21. července 1921 čis. 237 sb. z. a n. bylo vázané hospodářství s obilninami a moukou uvolněno. Dle souhlasných zjištění nižších soudů pořídila obec K. po 30. červnu 1921 katastr osob nezamožných, dosavadní aprovisační výbor zastavil svou činnost, předseda jeho Rudolf K. však obstarával aprovisační agendu na žádost starosty a členů aprovisační komise s vědomím obce dále. Obnosy připadající na mouku odváděli pekaři předsedovi aprovisační komise Rudolfu K-ovi dále a tento je poštovními složenkami splácel žalobci. Na základě těchto zjištění dospěl odvolací soud na rozdíl od soudu procesního k úsudku, že byl mezi stranami aspoň mlčky založen smluvní poměr, z něhož jest žalováno. Tento právní závěr právem napadá dovolání důvodem čis. 4 Šu 503 c. ř. s. Po zrušení všeobecné aprovisace bylo upraveno veřejné zásobování vrstev méně zamožných vládními nařízeními ze dne 30. června 1921 čis. 224 sb. z. a n. a ze dne 11. srpna 1921 čis. 270 sb. z. a n. V těchto se přesně rozlišuje stránka administrativní od stránky obchodní, jak správně vystihl již první soud. V onom smyslu prvé jsou činny úřady, ve směru druhém pak obchodníci a zásobovací organizace spotřebitelů, dle Šu 10 konsumní družstva. Dle Šu 9 nařízení čis. 224/21 a Šu 15 doplňovacího nařízení čis. 237/21

jakož i Šu 15 nařízení čis. 270/21 sb. z. a n. byla obcím uložena povinnost spolupůsobiti při provádění předpisů těchto nařízení, pokud se týče předpisů na jeho základě vydaných a mohly obce k účelu tomu ustanoviti po případě zvláštní komise, pokud se týče orgány v rámci obecního zřízení. Bylo jen důsledkem této novými vládními nařízeními upravené povinnosti, že dosavadní předseda bývalého aprovisačního výboru byl ponechán nadále ve své funkci, jenže jeho činnost byla povahy ryze administrativní (§ 4, 5, 6, 12 a 15, vládního nařízení čis. 270 sb. z. a n. z roku 1921). Postup při rozdělování mouky dle těchto nařízení byl ten, že obilí, přikázané okresům, přidělil politický úřad prvé stolice jednotlivým rozdělovnám svého okresu a tyto byly povinny přidělené obilí převzít, dáti je semleti a mlýnské výrobky rozdělit. Za tím účelem měly rozdělovny uzavřít smlouvy na jedné straně s mlýny o dodávce, na druhé straně s prodejny a pekaři. (§ 8/4 vlád. nař. čis. 270/21). V tomto případě byl okresní rozdělovnou žalobce, pekaři v K. prodejny a aprovisační komise obce K. pokud se týče předseda bývalého aprovisačního výboru administrativním orgánem obce v rámci obecního řádu po rozumu Šu 15 vlád. nař. čis. 270/21 a Šu 54 obecn. zřiz. pro Čechy. Nebyla tedy obec odběratelkou mouky, nýbrž prodejny (pekaři v K.) a bylo proto věci žalobce, by uzavřel ve smyslu Šu 8 odstavec 4 vlád. nař. čis. 270/21 příslušné smlouvy s prodejny (pekaři v K.), pro něž jediné dodávaná mouka byla určena. Opomenul-li tak učiniti, nedává mu opomenutí to práva, by považoval obec za stranu smluvní. Ke smlouvě nemohlo tudíž dojít, jednal-li předseda bývalého aprovisačního výboru v mezích svého oprávnění dle cit. nařízení, t. j. obstarával-li toliko úkoly administrativní. Ovšem zjistili nižší soudové, že Rudolf K. vyvinul činnost, vybočující z rámce administrativy a zasahující do obchodní stránky; poháněl dodávky v mlýně, přijímal účty mu vystavené, vybíral peníze od výrobců chleba a splácel z nich žalobci, ba dokonce sliboval brzké zaplacení nedoplatků. Avšak ani těmito činy nemohl zavázati obec, a nelze těmito činům přičítati významu činů konkludentních ve smyslu Šu 863 obč. zák., jak se odvolací soud domnívá. Neboť zavazovati obec, právnickou osobu, možno jen v jistých formách, které předpisuje zákon nebo statuty (§ 867 obč. zák.). V tom směru je k tomu, by obec byla zavázána, dle Šu 31 odstavec pátý obecn. zřiz. pro Čechy zapotřebí výslovného projevu zavazovacího, totiž usnesení obecního zastupitelstva (sr. § 43 obecn. zřiz. pro Čechy). Že by se takové usnesení bylo stalo, nevychází ze spisů a ani nebylo tvrzeno, a jde ze skutkových zjištění soudu odvolacího jen na jevo, že dosavadní předseda bývalého aprovisačního výboru byl pouze požádán starostou a některými členy bývalého aprovisačního výboru, by dosavadní agendu vedl dále. Takový postup však nemůže nahraditi formální usnesení obecního zastupitelstva, jelikož členové bývalého aprovisačního výboru nebyli povolaným orgánem obce a ani starosta, třebaže dle Šu 55 cit. ob. zřiz. zastupuje obec na venek, nemohl obec takovým prohlášením zavázati, ježto neměl k tomu zákonné pravomoci. Nepřipouští proto okolnost, že byl Rudolf K. bývalým aprovisačním výborem a starostou požádán, by dosavadní agendu vedl dále, nikterak ještě závěr, že Rudolf K. byl oprávněn jednati jménem obce, neboť dle shora řečeného ani starosta ani bývalý aprovisační výbor neměli práva k takovému zmocnění.

Jelikož nutící předpis obecního zřízení nebyl zachován, nemohla vůbec mezi obcí a žalobcem vzejít smlouva, ze které je žalováno, a Rudolf K. nemohl obec ani dle Šu 1017 obč. zák. platně zavázati. Neboť tam, kde není platného usnesení, ač jest obecním zřízením předepsáno, není platného projevu vůle a nevzniká smlouva, což vyplývá z ustanovení občanského zákona, jenž platí vedle podpůrných předpisů obecního zřízení pro smlouvy obcí a s ní sjednané. Ustanovení Šu 863 obč. zák. se tedy odvolací soud vůbec nemůže dovolávati, jelikož dle citovaného ustanovení obecního zřízení pro Čechy jest potřebí ku vzejítí závazku obce formálního usnesení obecního zastupitelstva. Dovolatelka má proto pravdu, že žalobě schází právní podklad, totiž smlouva.

Čís. 4472.

Měla-li pojišťovna dle pojišťovacích podmínek hraditi náklady sporu, jenž vzešel pojištěnci z pojistné příhody při pojištění proti následkům povinného ručení, může se pojištěnec domáhati na pojišťovně náhrady nákladů, třebas jich sám ještě právnímu zástupci nezaplatil. Nelze mluvit o hrubé nedbalosti, když pojištěnec neoznámil pojišťovně, že poškozený uplatňuje náhradní nároky v řízení trestním (že vyhrožoval, že bude žalovati), nýbrž stačí, když ji zpravil o podané žalobní odpovědi proti žalobě poškozeného.

(Rozh. ze dne 16. prosince 1924, Rv I 1365/24.)

Žalobci byli pojištěni u žalované pojišťovny proti následkům z povinného ručení. Dne 4. února 1919 utrpěl učeň Josef Z. v podniku žalobců těžký úraz. Žalobci oznámili úraz žalované, jež oznámení to vzala na vědomí s tím, že nárok Josefa Z.-a dlužno odmítnouti vzhledem k zákonu o úrazovém pojištění dělnickém, a žádala, by v případě, že by Josef Z. žalobce žaloval, ji včas zpravila o žalobě. Dne 1. února 1920 žaloval Josef Z. proti žalobcům nárok na náhradu škody a právní zástupce žalobců podal o tom zprávu nyní žalované pojišťovně s tím, že podává právě žalobní odpověď a že se ve sporu jedná jediné o útraty, ježto Josef Z., jehož nárok jest zřejmě bezdůvodným, má právo chudých. Žalovaná odpověděla, že nemůže vzít zprávu na vědomí mimo jiné již proto, že pojištěnec proti ustanovení čl. 11 pojišť. podmínek nepředložil žalované žalobu na něho podanou, a že ponechává jeho mandantům na vůli, by případ vyřídili na vlastní útraty. Spor vedený proti žalobcům Josef Z. prosoudil a žalobcům, tehdejší žalovaným bylo na útratách prisouzeno 12.975 Kč 10 h. Ježto pojišťovna opět odmítla tento peníz zaplatiti, domáhali se ho žalobci žalobou, již bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Ustanovení Šu 32 (3) poj. zák. dovolávají se nižší soudy zcela právem, neboť nabylo již platnosti a použití jeho není v tomto případě vyloučeno ustanovením Šu 166 (1) poj. zák., neboť případ povinného ru-